

MİNGƏÇEVİR ŞƏHƏR TƏBİƏT -RİYAZİYYAT
VƏ HUMANİTAR ELMLƏR TƏMAYÜLLÜ LİSEY

Afət Əliyeva

Kompyuter necə işləyir

Dərsin məqsədləri:

- Fərdi kompyuterlərin “aparat və proqram təminatı” anlayışını izah etmək;
- Fərdi kompyuterlərin əsas və əlavə qurğularının vəzifələrini dəqiq şərh edir
- Əməliyyat sisteminin işini şərh etmək;
- Əməliyyat sistemlərinin əsas funksiyalarına dair biliklərini nümayiş etdirir ;
Əməkdaşlıq edir

Standart:

- 3.1. Kompyuterin, sistem proqramlarının ümumi iş prinsiplərinə dair bacarıqlar nümayiş etdirir.
- 3.1.1. Fərdi kompyuterlərin təsnifatını şərh edir
- 3.1.2. Kompyuterlərin əməliyyat sistemində dair sadə anlayışları izah edir
- 3.1.1. Q1. Fərdi kompyuterlərin əsas və əlavə qurğularını tanıyır, onların vəzifələrini dəqiq şərh edir.
- 3.1.2. Q2. Fərdi kompyuterlərin təsnifatına dair biliklərini düzgün şərh edir

- **İnteqrasiya** : H.b. 4.2.1.,4.2.2.
- **Dərsin tipi**: İnduktiv
- **İş forması**: Kollektivlə iş, kiçik qruplarla iş
- **İş üsulları**: Suallar, müzakirə, rollu oyun
- **Resurslar**: Dərslik, iş vərəqləri, axtarış saytları

Motivasiya

- Anlayışın çıxarılması metodundan istifadə edərək Power Pointdə hazırladığım təqdimatı göstərirəm və şa-girdlərə təqdimatda qeyd olunmuş müxtəlif fikirləri səsləndirirəm.
- 1. 104 barmağım var , pianoya oxşayıram
- 2. Mənim beynim var, sizin kimi düşünürəm və yadda saxlayıram
- 3. Mən televizor ekranına oxşayıram
- 4. Mənim iki gözüm və quyruğum var, sizə böyük köməyim var

- 5. Mən sizin dünyaya pəncərəniməm
- 6. Mən məlumatı kağız üzərinə çıxarıram
- 7. Mən də yaddaş qurğusuyam, amma siz məni özünüzlə daşıya bilərsiniz
- 8. Mən həm də mahnıları səsləndirirəm
- 9. Sizcə mən Kiməm?
- 10. Windows nədir?

Əməliyyat sistemi

Tədqiqat sualı:

- Kompyuter in hansı hissələri var və o necə işləyir?

Tədqiqatın aparılması:

- Şagirdləri püşk atma üsulu ilə 4 qrupa bölürəm - “sistem bloku”, “monitor”, “klaviatura”, “maus”.
Sonra qrupları iş vərəqlərində olan tapşırıqlarla tanış edərək, onlara paylayıram. Tapşırıqları yerinə yetirmək üçün 10 dəqiqə vaxt verirəm.

İş vərəqi № 1

Şagirdin adı, soyadı: _____
Tarix: _____

Obyektlərin funksiyalarını müəyyənləşdirib yazın.

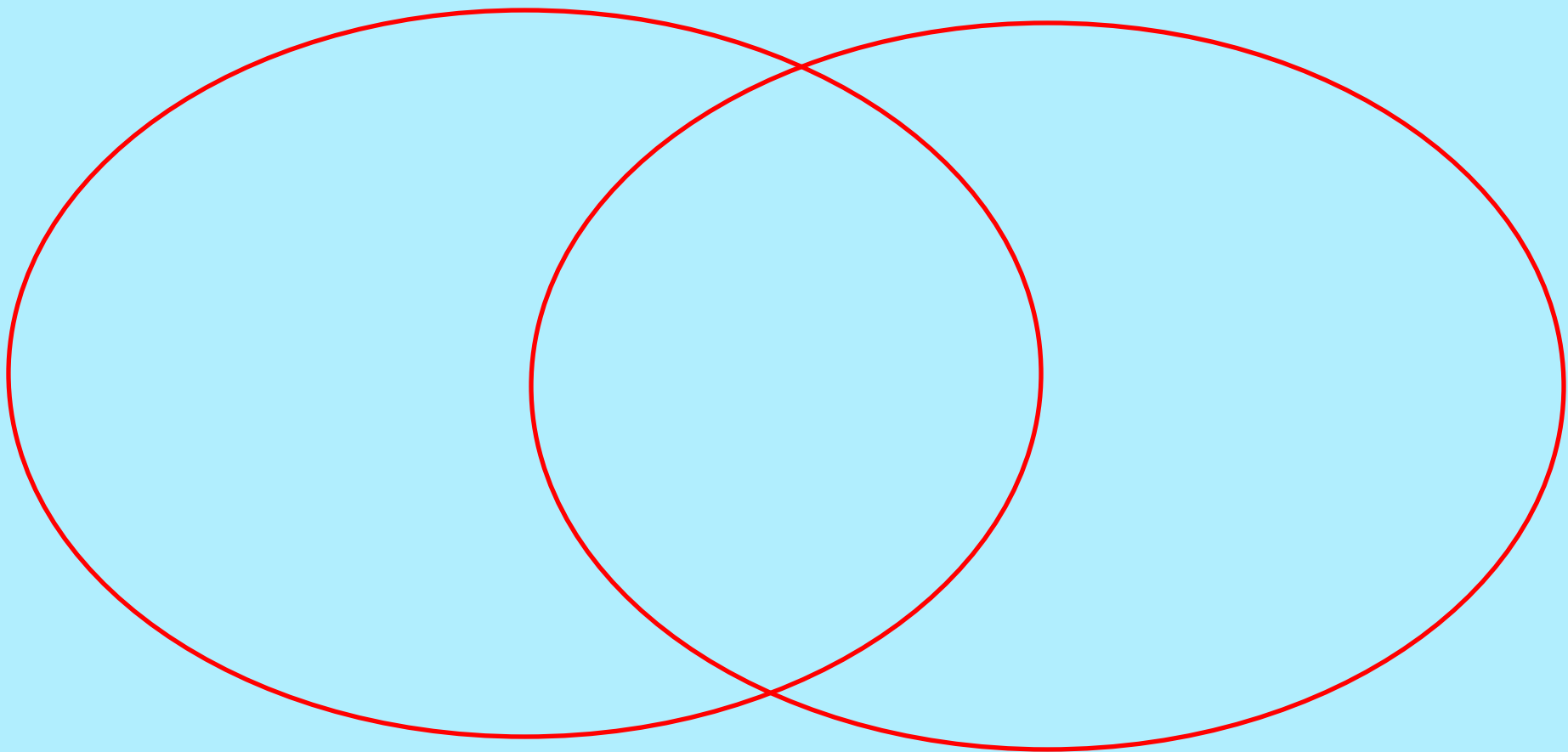

2. İnsan və kompyuter arasında oxşar və fərqli cəhətləri müəyyən edib, yazın. (Venn diaqramı)

2. Cədvəli doldurun:

İnformasiyanın növü	Hissiyat	Orqan
İyli	İybilmə	
	Dad bilmə	Dil
	Eşitmə	Qulaq
Toxunma	Təmas	
Müşahidə		Göz

İş vərəqi №3

Şagirdin adı, soyadı: _____

Tarix: _____

Aşağıdakı obyektlərdən hansıları xüsusi proqramla işləyir?
Həmin obyektləri işarələyin.

2. Cədvəlin sol sütununda göstərilən hər bir termin tərifinə sağ sütunda uyğun gələn ifadələri xətlə birləşdirin:

Proessor	Televizora oxşar qurğu
Printer	İnformasiyanı daim yadda saxlayan qurğu
Fleş kart	Hesablamaları, informasiyanın emalı və kompyuterin işini idarə edən qurğu
Monitor	İnformasiyaları kağız üzərinə çap edən qurğu
Bərk disk	İnformasiyanı uzun müddət saxlamaq üçün istifadə olunan qurğu

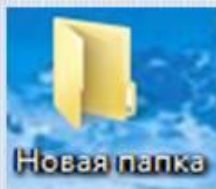
İş vərəqi № 4

Şagirdin adı, soyadı: _____

Tarix: _____

Kompyuterdə işləyərkən və bir sıra işləri yerinə yetirərkən Windows əməliyyat mühitində aşağıdakı simgələrdən hansılarına rast gəlmisiniz? Rast gəldiyiniz simgələrin altından xətt çəkin və hansı məqsədlə istifadə olunduğunu yazın.

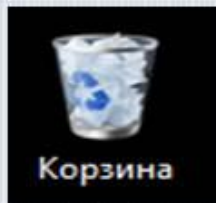

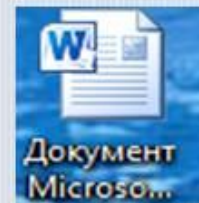

2. Cədvəlin sol sütununda göstərilən hər bir termin tərifinə sağ sütunda uyğun gələn ifadələri xətlə birləşdirin:

İnformatika	Ekran üzrə sürətli yerdəyişmə və lazımi informasiyanı seçmək üçün qurğu
Klaviatura	İnformasiyanı daşımaq üçün lazım olan informasiya daşıyıcı qurğu
maus	Uzaq məsafələrdə olan kompyuterlərə informasiyanı ötürmək üçün istifadə olan qurğu
modem	İnformasiyanın qəbulu, saxlanması, emalı və ötürülməsi vasitələrini öyrənən elm
CD - disk	adi yazı makinasına oxşayan qurğu

● **Məlumat mübadiləsi:** Hər qrup öz işini təqdim edir, qruplar bir-birinin işlərinə münasibət bildirirlər.

● **Məlumatın müzakirəsi:** Müzakirə üçün şagirdlərə suallar verirəm.

- Kompyuterin hissələrindən biri işləməzsə nə baş verər?
- Kompyuterin hissələri necə idarə olunur?
- Kompyuterin əsas hissələri hansılardır?
- Kompyuterin əlavə hissələri hansılardır?

Yaradıcı tətbiqetmə:

- Şagirdlərə üzərində kompyuterin hissələri və əməliyyat sistemlərinin adları olan kartoçkaları paylayıram.
- Lövhədə boş cədvəl forması asıram və şagirdlərə onlarda olan kartoçkaları həmin cədvələ yerləşdirməyi təklif edirəm, nəticədə şagirdlərin biliyinə uyğun bir cədvəl alınmalıdır.

- Printer
- Windows
- Maus
- Manipulyator
- Sistem bloku
- Skaner
- Linux
- CD- qurğusu
- Klaviatura
- Əsas qurğular
- Videokamera
- Mikrofon

- Əməliyyat sistemi
- Qulaqçığı
- Səs kolonkaları
- İnterfeys
- Əlavə qurğular
- Monitor
- Android
- Fleş kart
- Modem
- MS DOS
- Floppy disk

Nəticələrin çıxarılması:

- - Bilirik ki , hər bir mürəkkəb obyekt müxtəlif hissələrdən ibarət olur. Hər bir mürəkkəb obyekt kimi kompyuter də müxtəlif hissələrdən ibarətdir. Kompyuteri təşkil edən bu hissələrə - aparat təminatı deyilir. Kompyuterin tərkib hissələrinin bir-biri ilə qarşılıqlı olaraq işləməsi və müəyyən funksiyaları yerinə yetirməsi üçün, kompyuterə onun anlama biləcəyi dildə göstərişlər toplusu vermək lazımdır. Kompyuterin anlama biləcəyi bu göstərişlər toplusuna – proqram təminatı deyilir.
- Kompyuterdə çoxlu sayda proqramlar var. Bu proqramların köməyi ilə şəkillər çəkmək, şəkillər üzərində dəyişikliklər yerinə yetirmək, mətnlər yazmaq, cədvəllər qurmaq və onlar üzərində istənilən hesab əməllərini aparmaq, musiqiyə qulaq asmaq, oyunlar oynamaq və sairə olar. Elə bir proqram var ki, o yuxarıda adları sadalanan işlərin icrasında lazım olan proqramların işinə və kompyutrerin qurgularının qarşılıqlı işləməsinə nəzarət edir. Bu proqram - əməliyyat sistemidir. Əməliyyat sistemi kompyuterin başlıca proqramıdır. O olmasa kompyuter işə düşməz, çünki o kompyuterin bütün işini idarə edir.
- Fərdi kompyuterlər əsasən Windows əməliyyat sistemi ilə işləyir. Windows əməliyyat sistemindən başqa əməliyyat sistemləri də vardır. Məsələn, Linux, Android , OS və sairə.

Ev tapşırığı:

- Şagirdlərə tapşırıram ki, əməliyyat sistemləri haqqında məlumat toplayın və əməliyyat sistemlərini Windows əməliyyat sistemi ilə müqayisə edin, araşdırdığınız məlumatlar haqqında təqdimat hazırlayın.

Qiymətləndirmə:

Qruplar Meyarlar	I qrup	II qrup	III qrup	IV qrup
Fərdi kom. aparat və proq təmin-ı ş.ed.				
Əsas və əlavə qurğuların vəzif. ş.edir				
Əməliyyat sis- Teminin işini Şərh edir				
Əməkdaşlıq				

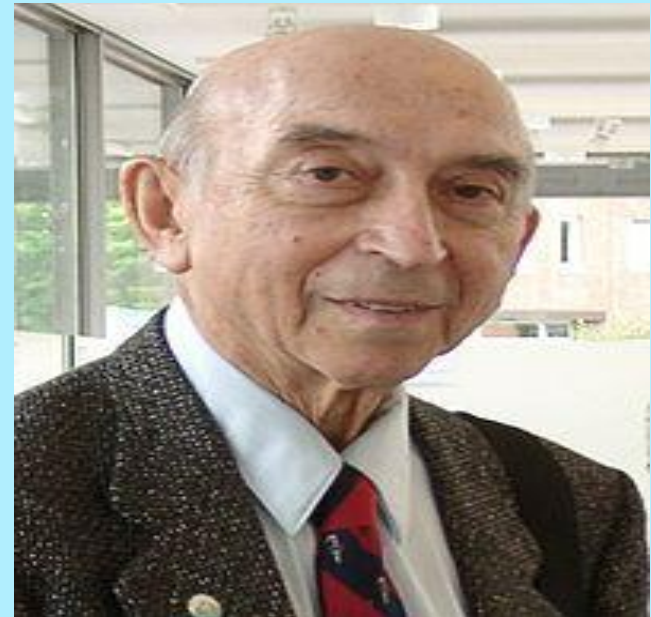

Kompyuterin yaranmasında böyük rolü olan insanlar hansılardır?

Bill Qeyts
(William Henri Gates III)
28 oktyabr 1955-ci il

Lütfi Zadə
(Lütfi Rəhim oğlu Ələsgərzadə)
04 fevral 1921-ci il

İlk fərdi kompyuter (1976-cı il)

